

CULTURES »



Cinema. «Los girasoles ciegos», de José Luis Cuerda, té quinze nominacions als premis Goya, segons la llista de candidatures que es va fer pública ahir

Libres. L'editorial valenciana Graó ha posat a la venda «Lectures adolescents», un volum que parla dels hàbits lectors dels estudiants de la secundària obligatòria

Documents inèdits revelen la col·laboració de manresans per orientar els bombardeigs

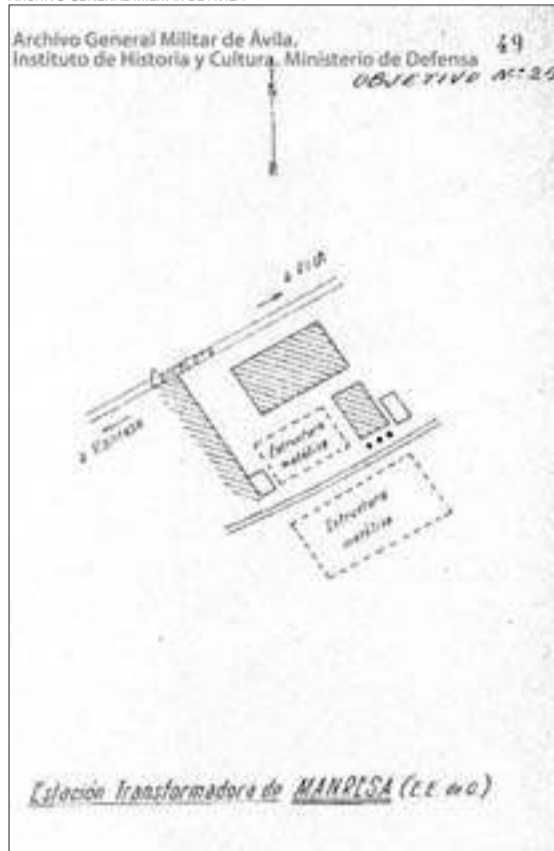
La pàgina web sobre els bombardeigs de Manresa s'amplia amb un centenar de documents inèdits que parlen de l'espionatge franquista realitzat per manresans que es van passar al bàndol dels sublevats. Dos d'aquests papers mostren els preparatius de l'atac que va matar les germanes Marina i Maria Gibert

TONI MATA I RIU
Manresa

«Punto vulnerable. Transformadores a la intemperie». Amb tan concisa expressió es cloïa la breu referència a l'estació elèctrica situada a prop del pont de Ferro de Manresa que s'assenyalava com a objectiu número 25 en l'informe que l'Estado Mayor del Aire de l'exèrcit franquista va elaborar per indicar els transformadors que calia bombardejar a Catalunya. L'atac que va tenir lloc el 21 de desembre del 1938 –demà farà setanta anys– no va tocar l'objectiu proposat, però les bombes van provocar la mort de les germanes Maria i Marina Gibert Rubinart, de 12 i 11 anys, respectivament. Una història colpidora de la qual Regió7 es va fer ressò a final del 2005, quan un exhaustiu treball de recerca de Joaquim Aloy i Pere Gasol va permetre explicar a la ciutadania de Manresa la història dels bombardeigs que van tenir lloc en l'esmentada data i el 19 de gener del 1939, pocs mesos abans de la derrota definitiva de la legalitat republicana i el triomf de la sublevació militar que va conduir al desastre de la Guerra Civil Espanyola.

Aquell episodi del conflicte bèl·lic a Manresa coneix ara nous detalls gràcies a les investigacions que continuen duent a terme Gasol, Aloy i Jordi Basiana. Després de regirar papers a l'Arxiu Comarcal de Manresa, a Àvila i a l'Oficina Storico dell'Aeronautica Militare de Roma, i també gràcies a la informació facilitada per l'Archi-vo Histórico del Ejército del Aire, de Villaviciosa de Odón (Madrid), la pàgina web sobre els bombardeigs que els estudiosos bagencs van posar en marxa fa tres anys s'ha renovat i ampliat amb un centenar de documents inèdits. Un material de gran interès històric que aporta noves da-

ARCHIVO GENERAL MILITAR DE ÁVILA



Document amb el plànol de l'estació elèctrica

des a uns esdeveniments que demostren, tal com explica Aloy, que «els catalans van ser uns conillots d'índies pels qui volien conèixer els efectes dels bombardeigs sobre la població civil».

La dissort de les germanes Gibert és un capítol especialment dramàtic dels dos atacs aeris de Manresa, perpetrats amb informació que va sortir, en alguns casos, de la mateixa ciutat. El treball que s'ofereix a la ciutadania a www.memoria.cat/bombardeigs també permet documentar el paper de l'espionatge franquista, que en part va ser realitzat per aquells a qui aleshores ja s'anomenava «evadits», manresans que

es van passar a la zona franquista i van proporcionar informació sobre els possibles objectius per bombardejar.

Un informe sobre la fabricació de material de guerra a la ciutat, amb dades facilitades per un d'aquests evadits, i signat el 24 de juny del 1937, diu que «La Fundación Ubach de Manresa fabrica exclusivament bombas de 1.200 kilos para mortero del 51. Cada tres semanas funden mineral para seis mil bombas. También fabrican el mismo producto en otros pequeños talleres. En 'La Maquinaria Industrial' de la citada ciudad fabrican ametralladoras, excepto el cañón por falta de máquina para hacer las

ARCHIVO GENERAL MILITAR DE ÁVILA



Una part de l'informe dels atacs als transformadors

COL·LECCIÓ FAMILIAR



Les germanes Maria i Marina Gibert

estriás del ánimo. Esta fábrica es de poca importancia».

En un altre document, del 7 de març del 1938, un recluta català que va fugir de la «zona roja» es veu com també proporciona informació: «la Fábrica Pirelli, de Villanueva y la Geltrú, traslada ahora su maquinaria para la fabricación de material de guerra a San Juan de Villatorrada, pueblo a unos cinco kilómetros al norte de Manresa, en el cual ya había una fábrica Pirelli, con una chimenea. Esta fábrica se localiza enseguida, pues el pueblo es pequeñísimo». Informacions que, entre altres crims, van causar la mort de la Marina i la Maria Gibert.

LA TORNA

La inesgotable recerca als arxius militars

«Encara hi ha molt material per localitzar». Quim Aloy i els seus companys ja han fet moltes visites als principals arxius que poden aportar documentació sobre la vivència manresana de la guerra civil, però «encara no hem trobat mai una foto dels bombardeigs. Ara bé, no ho descarto. I entre els papers que s'han d'inventariar, segur que trobarem moltes coses més».

Entre el centenar de papers que han incorporat a la pàgina web, hi ha informes que eren molt valuosos pels comandaments militars de les tropes faccioses, «informacions que demostren que hi havia molta coordinació entre l'aviació franquista, l'alemanya i la italiana. Hi ha documents trobats a Àvila que també els hem localitzat a Roma, traduïts», explica Aloy.

Treballs com el d'aquesta pàgina web «han de servir per no oblidar què va passar, per no menystenir la brutalitat de la dictadura franquista. Quan ja tenien la guerra guanyada, van continuar matant per matar. És molt important donar a conèixer tant com sigui possible aquells esdeveniments. Els papers són freds, però fa basarda llegir-los».

Mig minut de sirena per recordar la barbàrie

Diumenge, quan siguin 2/4 d'1 del migdia, en una bona part de la ciutat es podrà sentir durant trenta segons la sirena d'alarma que els bombers de la ciutat es creu que van estrenar l'any 1936 i servia per alertar els manresans de la imminència d'un atac aeri. Amb aquest gest, que anirà seguit d'un minut de silenci per part de les autoritats municipals i els assistents aplegats al Museu Comarcal, la capital del Bages recordarà el primer dels dos bombardeigs que va patir diumenge farà setanta anys.

La jornada començarà mitja

hora abans amb la inauguració oficial de **Quan plovien bombes. Els bombardeigs franquistes sobre Manresa**, a la sala d'exposicions temporals del Museu Comarcal de Manresa. La mostra, que es podrà visitar fins al 25 de gener, s'ofereix en un edifici especialment significatiu, ja que durant la guerra va ser utilitzat com a centre de detenció i va hostatjar dependències militars. En la façana del carrer de Viladordis, on encara avui dia es poden apreciar traces de metralla, es descobrirà una placa commemorativa dels bombardeigs, que

van provocar 35 morts.

El recordatori de la jornada viscuda fa set dècades tindrà el seu epíleg amb la lectura de poemes que diversos intèrprets del Cercle Familiar Recreatiu realitzaran al claustre de l'antic col·legi Sant Ignasi. Els parlaments finals aniran a càrrec dels historiadors Quim Aloy i Pere Gasol; de Carles Llusà, director del serveis territorials del departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya a la Catalunya central; i de l'alcalde de Manresa, Josep Camprubí.



L'exposició del Museu Comarcal